

บทที่ 8

กำไรสะสม ราคาตามบัญชีต่อหุ้น และการชำระบัญชีเมื่อเลิกบริษัท

กำไรสะสมเกิดจากกำไรที่บริษัททำมาหาได้จากการดำเนินงานนับตั้งแต่เริ่มตั้งบริษัท จนถึงปัจจุบันส่วนที่ยังคงเหลือไว้ในบริษัท ทั้งนี้ เพราะกำไรของบริษัทส่วนหนึ่งได้นำไปจ่ายเป็นเงินปันผลให้กับผู้ถือหุ้น อาจกล่าวได้ว่ากำไรสะสมจะเพิ่มขึ้นได้เนื่องจากกำไรที่ได้จากบุคคลภายนอก สำหรับกำไรที่ได้จากผู้ถือหุ้นจะไม่บันทึกเข้าบัญชีกำไรสะสมแต่จะถือเป็นส่วนเกินทุน เช่น ส่วนเกินทุนที่ได้จากการแปลงสภาพหุ้นบุริมสิทธิ ส่วนเกินทุนจากการไถ่ถอนหุ้นบุริมสิทธิ เป็นต้น อย่างไรก็ตามกำไรสะสมอาจจะลดลงได้ด้วยสาเหตุหลายประการ เช่น ขาดทุนสุทธิ การประกาศจ่ายเงินปันผล การขายหุ้นทุนซื้อคืนในราคาต่ำกว่าราคาทุนถัวเฉลี่ย เป็นต้น

กำไรสะสม

นักวิชาการให้ความหมายกำไรสะสม (Retained Earnings)ไว้หลายทัศนะ ดังนี้

กำไรสะสม หมายถึง กำไรหรือขาดทุนสุทธิจากการดำเนินงาน

การจัดสรรกำไรสะสม หมายถึง การแยกกำไรสะสมจำนวนหนึ่งออกมาจากบัญชีกำไรสะสมตามวัตถุประสงค์ของการจัดสรร ทั้งนี้ เพื่อคงกำไรสะสมส่วนนี้ไว้ในบริษัทไม่ให้นำไปจ่ายเป็นเงินปันผล

ดังนั้น ยอดคงเหลือในบัญชีกำไรสะสมจึงหมายถึง กำไรสะสมที่ไม่ได้จัดสรร ซึ่งบริษัทสามารถนำไปจ่ายเป็นเงินปันผลได้

-2-

1. กำไรสะสม

ในวันสิ้นงวดบัญชีกิจการจะต้องจัดทำกำไรขาดทุนเพื่อสรุปผลการดำเนินงาน ในงวดบัญชีของกิจการ และนำผลกำไรหรือขาดทุนนั้นโอนเข้ากำไรบัญชีสะสม

1.1 ลักษณะและประเภทของกำไรสะสม

กำไรสะสม (Retained Earnings) เป็นผลจากการดำเนินงานของบริษัทตั้งแต่เริ่มกิจการจนถึงปัจจุบันที่ยังสะสมไว้ในกิจการโดยยังมีได้แบ่งปัน

ตัวอย่างของรายการทำให้กำไรสะสมเพิ่มขึ้นหรือลดลง มีดังนี้

บัญชีกำไรสะสม

ลดลง	เพิ่มขึ้น
1.ขาดสุทธิ	1.กำไรสุทธิ
2.การจ่ายหุ้นปันผล	2.การปรับปรุงรายการบัญชีในงวดก่อน
3.การจ่ายเงินปันผล	
4.รายการที่เกิดจากหุ้นทุนที่ได้รับคืนมา	
5.รายการแปลงสภาพหุ้นกู้หรือหุ้นบุริมสิทธิ	
6.รายการปรับปรุงรายการบัญชีในงวดก่อน	

กำไรสะสมสามารถแบ่งได้ 2 ประเภท คือ

1. กำไรสะสมจัดสรร (Appropriated Retained Earnings)
2. กำไรสะสมที่ยังมิได้จัดสรร (Unappropriated Retained Earnings)

กำไรสะสมจัดสรร (Appropriated Retained Earnings)

กำไรสะสมจัดสรร หมายถึง กำไรสะสมที่บริษัทได้กั้นไว้เพื่อวัตถุประสงค์ที่กำหนด การจัดสรรกำไรสะสมจะไม่มาทำให้ส่วนของผู้ถือหุ้นเปลี่ยนแปลงไป เนื่องจากบริษัทได้ปฏิบัติ

ถ้าบริษัทมีผลกำไรจากการดำเนินงาน บัญชีกำไรขาดทุนจะมียอดคงเหลืออยู่ทางด้าน
เครดิตการปิดบัญชีกำไรขาดทุนเข้าบัญชีกำไรสะสม บันทึกเข้าสมุดรายวันดังนี้

กำไรขาดทุน		XXX			
กำไรสะสม				XXX	

ถ้าบริษัทมีผลขาดทุนจากการดำเนินงาน บัญชีขาดทุนจะมียอดคงเหลืออยู่ทางด้านเดบิต

กำไรสะสม		XXX			
กำไรขาดทุน				XXX	

-ณ วันที่ได้จัดสรรกำไรสะสม-

ในวันที่บริษัทมีการจัดสรรผลกำไร เช่น จัดสรรเพื่อการสำรองตามกฎหมาย เพื่อ
ขยายกิจการ จะบันทึกบัญชีโดยการลดบัญชีกำไรสะสม เข้าบัญชีกำไรสะสมจัดสรร โดยระบุสาเหตุ
ของการจัดสรร การบันทึกเข้า สมุดรายวันทั่วไปมีดังนี้

กำไรสะสม		XXX			
กำไรสะสมจัดสรร เพื่อ				XXX	

2. เมื่อหมดความจำเป็นในการจัดสรรกำไรสะสม คือ บริษัทได้ดำเนินการตามวัตถุประสงค์ของ
การจัดสรรแล้ว ให้โอนบัญชีกำไรสะสมจัดสรรกลับคืนเข้าบัญชีกำไรสะสม รายการบัญชีจะเป็นดังนี้

-ณ วันที่หมดความจำเป็นในการจัดสรรกำไรสะสม-

กำไรสะสมจัดเพื่อ.....		XXX			
กำไรสะสม				XXX	